

DİĞER ÖZEL DOSYALAR

**DEFTER VE BELGELERİNİ İNCELEMAYA İBRAZ
ETMEMEYENLERE UYGULANACAK CEZAI MÜEYYİDELER
NELERDİR?**

**ÖZEL DOSYA
NO:8**

Uygulamada mükelleflerin sıkça karşılaştığı ve kendileri hakkında önemli müeyyideler doğuran, çeşitli gerekçelerle mükellefler tarafından kanuni defter ve belgelerin yetkili makamlara ibraz edilmemesidir.

VUK'nun 256. maddesine göre, mükellefler her türlü defter ve belgelerini 5 yıllık muhafaza süresi içinde yetkili makamlara ibraz etmek zorundadır. Ancak bu ibraz gerçekleşirken VUK'nun 139. maddesine göre "vergi incelemelerinin esas itibariyle incelemeye tabi olanın işyerinde" yapılacağı prensibine uygun olması gerekmektedir. Bir başka ifadeyle inceleme elemanları tarafından mükellefe yazılan defter ve belge ibraz yazılarında öncelikle defter ve belgenin mükellefin işyerinde ibrazının istenildiği, işyerinin müsait olmaması durumunda daireye ibraz edilmesi gerektiği belirtilmelidir. Doğrudan inceleme elemanları tarafından defter ve belgelerin daireye ibrazının istenmesi açıkça VUK'nun 139. maddesi hükmüne aykırılık teşkil eder.

VUK'nun 355. maddesine göre, defter ve belge ibraz yükümlüğüne uyulmaması **özel usulsüzlük cezasını** gerektirir. Ancak bu hükmün uygulanabilmesi için, ibraz ödevinin yerine getirilmesiyle ilgili yapılacak tebliğlerde, defter ve belge ibrazının gerçekleşmemesi durumunda haklarında kanunun ceza hükümlerinin uygulanacağını bildirilmesi şarttır. Özel usulsüzlük cezası birinci sınıf tüccarlar için 2008 yılında 1.490 YTL'dir.

Özel usulsüzlük cezası kesilmesi rağmen mecburiyetleri yerine getirmeyenlere yeniden süre verilerek bu mecburiyetleri yerine getirmeleri tebliğ olunur. Verilen sürede bu mecburiyetlerin yerine getirilmemesi halinde söz konusu **özel usulsüzlük cezası bir kat artırılabacaktır.**

Şüphesiz defter ve belge ibraz etmeme sonucunda mükelleflerin ağır vergi ve ceza ile muhatap olabildiğini sağlayan kanuni düzenleme VUK'nun 30. maddesinde düzenlenen **“re'sen vergi tarhı”** dır. Defter ve belgelerin bir kısmı veya tamamı vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlara herhangi bir sebeple ibraz edilmezse mükelleflerin dönem matrahları res'sen takdir edilecektir. Denetim elemanları bu durumda, harici verilerden hareket ederek dönem matrahlarını belirleyecektir.

Bu durumda yapılan inceleme sonucunda tarh edilen vergi üzerinden hesaplanacak **vergi ziyayı cezası da üç kat** uygulanacaktır. Çünkü defter ve belge ibraz etmeme fiili aşağıda açıklayacağımız üzere hürriyeti bağlayıcı ceza ile cezalandırılmasını gerektiren bir fiil olduğundan VUK'nun 344. maddesindeki özel belirleme gereği vergi ziyayı cezasında böyle bir artırım öngörülmüştür.

Defter ve belgelerin ibraz edilmemesi durumunda mükellefler için uygulanacak en ağır ceza, bu fiilleri işleyenler hakkında uygulanacak olan **hapis cezasıdır**. VUK'nun 359. maddesine göre varlığı noter tasdik kayıtları veya sair suretlerle sabit olduğu halde, inceleme sırasında vergi incelemesine yetkili kimselere defter ve belgelerin ibraz edilmemesi, “defter ve belgelerin “gizlendiği” anlamına gelir ve bu fiili işleyenler hakkında **bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına** hükmolunur.

Defter ve belge ibraz edilmemesi fiili VUK'nun 359. maddesine giren bir fiil olduğu ve bu fiiler için 3 kat vergi ziyayı cezası kesildiği için; mükellefler tarh edilen vergi ve cezalar için VUK'nun **Ek:1. maddesi gereğince tarhiyat sonrası uzlaşma ve ek:11. maddesi gereğince de tarhiyat öncesi uzlaşma haklarından yararlanamayacaklardır**.